Ч. 47 Второк 2 (14) марта 1899. Рік IX

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провинциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Вісти політичні.

(Нові способи залагодженя справи язикової при помочи §. 14. — Австро-Угорщина і польоване в Хині. — Справа филипиньска).

„Sonn- u. Montags-Ztg." доносить, що нема ніякого сумніву, що ґр. Тун нараджував ся в Празі з репрезентантами всіляких народних і політичних партий що до того, як би були приняті маючі видати ся на основі §. 14. розпорядженя, що мають в новий спосіб залагодити справу язикову. Розпорядженя ті суть вже готові і оголошене їх наступить по замкненю теперішної сесиї ческого сойму. Вслід за тим піде скликане Ради державної. А що правительство хоче передовсім, щоби ті розпорядженя прийшли зараз під нараду і евентуально зараз були ухвалені, то минувша сесия задлятого, щоби позбути ся з порядку дневного всіляких пильних внесень і обжаловань міністрів, буде уважана за закриту. — Та-ж сама ґазета доносить з Праги, що в палаті ґр. Освальда Туна відбуло ся засіданє вірноконституцийних властителів більшої посілости, на котрім був між иншими також бувший міністер торговлі др. Бернрайтер. Зібрані ухвалили протест против уживаня §. 14. при залагоджуваню спорів язикових. Заразом постановили обставати при забезпеченю конституцию інтересах людности.

Екзекутивний комітет німецких послів до ческого сойму відбув в Празі засіданє, на котрім постановив предложити нині загальним зборам німецких послів до ческого сойму абстиненцию. Нині мають збори рішити також, чи має бути виданий манїфест, мотивуючий поступованє німецких послів.

Про справу язикову пише також і Wien. Abendpost і каже між иншим так: За неоспориме можна тепер уважати поняте єдности краю коронного і — зі взгляду на високий культурний розвій обох народів замешкуючих край — жадане рівного права: а що всякі заходи около залагодженя національних спорів будуть виходити із сих обох засад, за то ручить політичний характер теперішного правительства. Мимо обставаня при повній рівноправности обох краєвих язиків не знаходить спротивленя також і гадка, що треба числити ся по можности з фактичними відносинами і потребами. Сюди належать особливо два дуже доносимі моменти: З одної сторони осідок обох народів збитими масами, з другої же сторони розкинені по краю меншости. Після того — каже згадана ґазета — дасть ся стан річи так разом зібрати:

Правительство не знає проґрами німецкої опозициї; о нескрецию не можна нікого посуджувати. Мимо того можна може сказати, що гадки трох в рахубу входячих чинників, а то обох народних таборів і кабінету, розходять ся не так під взглядом засадничих основ якоїсь проби залагодженя, як радше в справі їх сформулованя. Що до способу поступованя, то годі тут розбирати, котрий був би ліпший і успішнійший, чи на основі порозуміня обох партий, чи при виступленю правительства в догідній хвили. То річ певна, що ті, котрі хотять тревалого залагодженя внутрішних відносин, уважають потребу усуненя спорів язикових за конечну.

В Хині тепер велике польоване — каже N. W. Tagblatt — кождий хотів би щось вхопити, доки єсть ще щось захопити. До межинародного права має бути тепер вставлений новий параґраф о „віднайманю", бо так тепер називає ся милозвучним словом забиране чужих земель. Сильний вишукає собі у слабого якийсь красний порт, і каже: Я собі віднайму єго у тебе, чи хочеш, чи не хочеш. Таким способом віднайманя вже порти в Хині: Росия, Анґлія, Німеччина і Франция, а так само хоче зробити тепер ще й Італія. Тота горячка забираня чужих земель опанувала деякі круги і у нас в Австриї, котрі хотіли би також і нашу державу вислати на польоване до Хини, і навіть розпущено вже вість, що й Австрия має заняти якийсь порт в Хині. Міродайні круги у Відни заперечують тому рішучо, а з Будапешту доносять, що в кругах віденьского уряду заграничного кладуть велику ваґу на зазначене того, що Австро-Угорщина не думала ніколи забирати землї в Хині. Все, що в сій справі говорять, то лиш фантастична комбінация.

Хиньске правительство не хоче рішучо заводити переговори з Італією о відступлене порту а уряд заграничний вислав піврядову ноту до посла Мартіно, в котрій перепрашає єго за то, що вернув єму єго ноту в червоній куверті (знак що то річ маловажна) назад. Цунґлї-Ямен не хотів тим оскорбити італіяньского посла лиш хотів дати єму пізнати, що не має охоти заводити переговорів в сій справі.

З Вашінґтону доносять, що ґен. Отіс в телєґрафічній ноті о положеню на Филипинах подав американьскому правительству ради, щоби оно не заводило ніяких дальших переговорів з повстанцями, лиш взяло ся до сильного походу і зробило лад на цілім острові. Так треба буде поступити і на всіх инших островах.

---

12)

ИНДИЯ, ЄЇ НАРОДИ І ЇХ ІСТОРИЯ.

(Після Пфлюк-Гартунґа, Танера, Веґенера і др. зладив К. Вербин).

VI.

Адміністративний поділ Индиї. — Народи Индиї їх мова і віра. — Касти в Индиї. — Бенґальска провинция, Калькута і другі важнїйші міста.

(Дальше).

Коли підчас народочисленя в Индиї в 1871 року пробовано також уґрупувати і раси півострова після їх числа, тоди начислено 110 міліонів мішанців, 41 міліонів магометан, 18 міліонів первістних і неарийских племен і 16 міліонів Арийців, разом 185 міліонів. Се помішане уґрупованє показує, як трудно розділити від себе поодинокі раси в краю, де від тисячів літ заходили народи з ріжних сторін, мішали ся з собою і зміняли ся під новими впливами [1]). Нині розріжнюємо головно такі раси і племена в Индиї:

1) Гінду арийского типу, индийскі Арийці, звані звичайно Индами. Тіло їх єсть темно-брунатної аж кавової барви — в нисших кастах темнїйші у висших яснїйші — волосе гладке чорне, лице красне круглаве, ніс вузонький подовгастий, заріст у мужчин менше густий і буйний як у Европейців; жіноцтво буває иноді дуже красне. Хто хоче мати поняте, як виглядають Инди, нехай придивить ся добре правдивим циганам (не дуже ще змішаним, бо цигани суть индийского походженя). Найчистїйшими і найбільше гордими Индами суть ті, що жиють на північнім заході. Діти і жінки Раджпутів, коли не дуже опалені, бувають так білі, що нічим супротив них н. пр. полудневі Італіянці. Тих Индів або Гінду єсть нині $195_{,46}$ міліонів. — 2) Дравіда або раса, до котрої належать племена: Таміль, Гелюґу і др. Суть то останки первістних народів, змішані вже з зайшовшими Арийцями. Головна характеристика сеї раси: темна барва тіла, монґольскі черти лиця, гладке волосе. Ся раса займає головно середину полудневої Индиї, Декан. — 3) Колярска раса або богато майже зовсім диких племен, проживаючих головно в горах. Суть то первістні, ще не змішані жителі Индиї. Найзамітнїйше із них то племя Білів (Bhil) в горах, званих західним Ґатом (Westghats). Они жиють тут в найнеприступнїйших місцях. Суть то люди малого росту, майже карлики, худощаві, але досить сильні і здорові; они вірять в Магадеву (великого бога) або Шіву, але крім того в богато инших богів. Сьвятинь не будують а замість тих служать їм дерева, перед котрими складають каміне. Рахманів индийских не поважають, а мають своїх сьвященослужителів, котрих звуть „равель", та ворожбитів, званих „барба". Они їдять воловину і свинину, пють арак, вдовицям їх вольно знов віддавати ся, мерців не палять лиш ховають в земли, а побирають ся в той спосіб, що в назначенім дни сходять ся всі мужчини на ожененю і дівчата на віддану, кождий мужчина вибирає собі дівчину, та іде в ліс; за кілька днів вертають вже яко молоде супружество.

Крім сих найстарших рас єсть в Индиї ще й богато иних племен, що зайшли до Индиї вже в історичних часах, іменно магометани по части монґольского, по части персько-турецкого походженя, Араби, котрих потомки, мішанці з Индами, називають ся Маппіля, Парзи і т. зв. білі жиди, котрі мали тут зайти ще в часах вавилоньской неволї.

Пануючою мовою в Индиї єсть т. зв. гіндостані. Єсть то найбільше розширений в Индиї говір, змішаний з перскими і арабскими словами, котрий має свій початок в староиндийскій мові або т. зв. санскриті. Мови гіндостані мусять учити ся всї висші урядники і она для низших властий єсть урядовою. Крім того єсть ще сім иних говорів индийских, котрі значно відріжняють ся від себе.

Що до віри то народи индийскі ділять ся так: Майже три чверти населеня ісповідує т. зв. рахманьску (браманьску) віру, звану також вірою индийскою або „гінду"; відтак найчислен-

[1]) Ratzel. Völkerkunde II. 564.

З руских товариств.

На засїданях головного видїлу товариства „Просьвіта“ в днях 24, 31 сїчня і 7, 21 і 28 лютого с. р. полагоджено слїдуючі важнїйші справи:

1. Обговорено справу видавництва Календаря на рік 1900, і рішено, що Календар має вийти скорше як сегорічний, та що часть лїтературна має мати також і цїху патріотичну.

2. Принято до відомости, що укінчено друк книжочки за март 1899, п. заг.: „Сїльскі аристократи 40-их років“ і установлено цїну по 15 кр. за примірник.

3. За місяцї цьвітень і май 1899 рішено печатати III-у часть „Богдана Хмельницкого“ з коротким змістом I-ої і II-ої части в 8.000 примірниках.

4. Рукопись: „Горить“ віддано до другої, а рукопись: „Дещо про молоко“, до першої рецензиї

5. Письмо громади Ниновичі з жаданем, щоби „Просьвіта“ видала руский квітар для урядів громадских, рішено відступити рускій Спілцї видавничій до полагодженя.

6. Принято до відомости, що голова пан Романчук зложив в імени „Просьвіти“ кондоленцию на руки вдови по бл. п. о. Алексею Тороньскім, що видано від „Просьвіти“ посмертні оповістки, та що п. Романчук іменем „Просьвіти“ промавляв над гробом, і рішено замість вінця на домовину зложити квоту 20 зр. для товариства „Руслан“ у Львові.

7. Заступником голови в місце бл. п. о. Алексея Тороньского вибрано дра Костя Левицкого а до Видїлу рішено покликати заступника видїлового п. Николу Левандовского.

8. Філії „Просьвіти“ в Кутах рішено дати 15 зр. запомоги враз з 15% відсотками від вкладок на справлене сцени.

9. Принято до відомости повідомлене філії в Раві рускій, що загальні збори тої філії відбудуть ся д. 20 лютого 1899.

10. Принято до відомости справоздане голови п. Романчука з загальних зборів філії в Бібрцї з 2 лютого 1899 і справоздане філії в Стрию з загальних зборів з 2 лютого 1899.

11. На віча господарско-промислові рішено дати запомоги: філії в Самборі 20 зр. а філії в Рогатинї 25 зр.

12. Принято до відомости справоздане п. Врецьони із заходів коло заснованя філій на повіт львівский.

13. Рішено віднести ся до філії в Бродах з порученем заняти ся опущеними читальнями в Залозецкім.

14. Рішено внести подане до намістництва о потверджене законного істнованя читальнї в Язлівци і удїлити читальням в Хишевичах і Куровичах інформаций що до затяганя позички з фондів краєвих.

15. На письма читалень в Яблоници і Таврові з жалобою, що староства не хотять виготовляти руских друків для статистик читалень, рішено віднести ся до президиї намістництва з просьбою, щоби до читалень „Просьвіти“ розсилано рускі друки.

16. Письмо читальн в Колодрібцї в справі заснованя спілки для скуповуваня землї рішено відступити краєвому Союзови кредитовому до полагодженя.

17. Рішено користно заопінїювати просьби читалень в Хишевичах, Вовчинци, Хотїни і Руднї о безпроцентові позички з фонду краєвого.

18. Принято до відомости справоздане читальнї в Борщеві з повідомленем, що 26 марта 1899 відбуде ся заходом сеї читальнї вечерок в память Тараса Шевченка.

19. На письмо центрального видїлу „Народних Спілок“ в Коломиї рішено запомагати „Народні Спілки“ даровими книжочками в міру того, як будуть вступати в члени „Просьвіти“ і просити о книжочки.

20. Принято до відомости річні справозданя 180 читалень, після котрих читальнї розвивають ся переважно дуже користно.

21. Принято до відомости плян поїздки учителя господарства п. Василя Короля на I-ий піврік 1899 до повітів Камінка, Городок, Стрий, Жидачів, Рудки.

22. Рішено внести до мінїстерства рільництва просьбу о запомогу на учителя господарства.

23. Принято до відомости письмо президиї намістництва з подякою Є. В. Цїсаря за желаня зложені в день цїсарского ювилею.

24. Принято 253 нових членів.

Новинки.

Львів дня 13-го марта 1899.

— **Є. В. Цїсар** іменував греко-кат. пароха в Вовчім долїшнім о. Айталя Витошиньского почетним крилошанином греко-кат. капітули в Перемишли.

— **Іменованя.** II. Мінїстер віроісповідань і просьвіти іменував суплента реальної школи в Тернополи Юл. Гавля дїйстним учителем ґімназиї в Коломиї. — П. Мінїстер рільництва іменував рахункового официяла галицкої дирекциї домен і лїсів Ник. Фориста рахунковим ревідентом, а рахункового практиканта Ник. Мельника рахунковим асистентом.

— **З львівскої аепархії.** Речинець для рукополаганя в пресвитери визначений на день 24-го н. ст. марта с. р.; того дня мають кандидати явитись лично в львівскім митроп. Ординариятї, а подання свої о приняте до дому пресвитерского мають внести до митроп. Ординарията, а до 20-го н. ст. марта через дотичні уряди парохіяльні; при тім примічає ся, що після позволеня сьв. отця рукополагане відбуде ся в Станиславові. — Іменовані оо.: віцедекан Макс. Струминьский зі Ставчан завідателем щирецкого деканата (по смерти о. М. Тшесневского); декан о. І. Гурґула з Ґановець ординар. шкільним комісарем для деканата галицкого (по уступленю о. Юл. Копистяньского); о. Леонид Лужницкий суплентом-катихитом при рускій ґімназиї у Львові, а о. Вас. Дубицкий провіз. катихитом при видїловій школї мужескій в Тернополи. — Завідательства дістали оо.: Ем. Тшесневский в Щирци, Ем. Кузьмів сотрудник в Зеленої в Зеленій і Евст. Бартків з Присовець в Плїснянах. — З презенти на Дмитрів зрезиґнував о. Лев Авдиковский.

— **Портрет** бл. п. Кардинала Сильвестра Сембратовича, кисти маляря Ал. Августиновича, закупив оногди Видїл краєвий до своєї маршалківскої ґалериї.

— **Вечер в честь Шевченка,** устроєний в пятницю в сали „Народного Дому“ заходами львівских Русинів, випав дуже добре і що до участи публики і що до виконаня богатої та ріжнородної проґрами. Саля і обі ґалериї були битком заповнені публикою, а вечером перед концертом не можна було дістати при касї вже нї одно-

---

нїйшими суть магометани (звиш 50 мілїонів), будгісти (7 мілїонів), християни (около півтретя мілїона) і парзи (поклонники огня).

В житю переважної части індийского населеня грають дуже важну ролю т. зв. касти. Після закона індийского законодателя Ману повинні бути у Індів слїдуючі чотири касти: перша каста — брамани, котрі приносять богам жертву, читають сьвяті книги і мають учити молодїж; друга каста — кшатрія (борцї), котрі так само як і брамани приносять жертви богам і читають сьвяті книги, але котрі мають жити з того, що воюють; третя кляса — ваішая, ріжнить ся від попередної тим, що не носить оружия, лиш займає ся випасом худоби, хлїборобством і торговлею; наконець четверта кляса — судра, котра призначена служити тром попереднии клясам. Тром найвисшим кастам не вільно під нїяким услівем мішати ся з другими; они називають ся „два рази родженими“ бо молодцї з тих каст, коли оперіжуть ся сьвятим шнуром, родять ся нїби другий раз.

Оттак наказує закон Ману і длятого був в Европі ще до недавна погляд, що ті касти суть дїйстно в Індиї і так різко дїлять ся від себе. Так однакож не єсть. Слово „каста“ рознесли Портуґальцї по Европі, коли перший раз на побережу малябарскім зійшли ся з Індами. Они гадали, що Інди складають ся з чотирох окремих рас і длятого ужили слова „casta“ (каста), котре значить „раса“. Тимчасом Інди не дїлять ся на „чотири касти“, але на множество социяльних ґруп, так, що по правдї можнаби говорити хиба о сотках каст, з котрих знов кожда дїлить ся на нові касти, після того, як людий сполучають нові інтереси. Єсть се отже такий самий подїл як і у нас на всїлякі суспільні ґрупи.

Щоби же зрозуміти индийский подїл на касти, треба мати то на увазї, що в Індиї суспільний лад не управильнений законами так, як у нас; там замість закона єсть звичай, перед котрим все здавен давна клонить ся. Основою всеї кастовости єсть дїйстно висша понад всї кляси народу каста браманів, отже кождий Інд, до якої би він і неналежав касти, старає ся о то, щоби о скілько можна зблизив ся до касти браманів. Суть то майже ті самі відносини, які панують і в Европі, особливо там, де суть поменші пануючі двори і де суспільність старає ся длятого стояти о скілько можна в якійсь звязи з тими дворами і дістати ся в їх круги. Хитростию, інтриґами, підступом, явним насильством і иншими подібними способами старають ся длятого низші касти дістати ся до висшого становища суспільного, зблизити ся до браманів.

Але длятого, що заняте раз становище в суспільности переходить в спадщинї, то постанови, що відносять ся до супружества, грають в житю Індів дуже важну ролю. У Індів єсть многоженьство, але мимо того перша жінка має майже завсїгди найбільше право. Отже що до супружеств, то єсть взагалї обовязком побирати ся лиш в своїй кастї, а з другої сторони не вільно побирати ся в своїй родинї. Так н. пр. не вільно побирати ся ще тогди, коли мужчина в 6-ім поколїню а женщина в 4-ім суть споріднені з собою. Обчислено, що тим способом 2121 всїляких можливих свояків виключені від подруженя з собою. Однакож на ті трудности в заключуваню супружеств на так великім просторі як Індия мало хто зважає, хоч загально постанови звичаєві обовязують.

Поняте индийскої кастовости скріпляє у нас ще й та обставина, що ми судимо після наших звичаїв і гадаємо, що брамани в Індиї то нїби така кляса людий, такі достойники як у нас сьвященики. Так однакож не єсть; то зовсїм хибний погляд. Брамани мимо свого сьвятого шнура, що з гордостию носять єго на собі, займають ся всїлякими можливими роботами. Они суть сьвящениками і побожними аскетами та богомільними жебраками, але так само наймають ся за кухарів, вступають до войска, бувають писарями, хлїборобами, купцями, пастухами, мулярями ба й двигарями. Що більше брамани з Бандальканду в центральній Індиї (недалеко копальнї диямантів) творять окрему касту злодїїв, котрі крадуть, але лиш — в день. Мимо того ті брамани не тратять через то нїчого на своїм значіню; браман, бачите, завсїгди браманом і єго уважають люди з инших кляс все-таки за щось лїпшого, висшого.

Инша також дуже цїкава річ, що Гінд не сьміє їсти тої страви, котру зварив, або хоч би лиш доторкнув ся еї другий Гінд з низшої касти; нїякий Гінд не сьміє їсти разом з другим з низшої касти, в противнім случаю може бути виключений з своєї касти — найбільша кара, яка може єго стрітити, бо тогди не прийме єго нїяка инша каста до себе; жінка і дїти покидають єго, нїхто не дасть єму води, нїхто не поховає єго тїла; навіть найпослїднїйший судра ще лїпший від него.

Тоті Інди, що займають ся якимсь промислом, творять касти після свого фаху — щось в тім родї як наші давнїйші цехи — і они управильняють платню та всїлякі відносини що до роботи. Кожда каста судить сама своїх членів не після закона, але після звичаю, який водить ся в нїй здавен давна. Заким ще Анґлїйцї завели були в Індиї свої порядки, то бувало і так, що касти могли своїх членів засуджувати і на смерть. Анґлїйске панованє, нові порядки, зелїзницї, почта, ґазети і т. п. ослабили вже значно индийску кастовість, але все-таки та зміна поступає дуже поволи і мабуть ще й за тисячу лїт потомок брамана не схоче так само як і нинї їсти тої страви, яку зварить єму судра.

* * *

го білету. Вечер отворив проф. Романчук відповідною промовою. Відтак пішли чергою співи хорів мішаних при орхестрі і мужеских та співи сольові артиста-співака п. Ал. Мишуги і п-ни Ольги Проскурницкої переплітані артистичною грою проф. Курца на фортепяні. По концерті відбув ся в сали почтового клюбу комерс.

— З Тернопільщини пишуть нам: З вдячности і привязаня для Трону, замовили вислужені вояки з Поршової з нагоди наділеня їх памятковими медалями Службу Божу за Є. В. Цісаря Франц-Йосифа, котру дня 9-го марта с. р. відправив торжественно місцевий парох в Прошовій, о. Ю. Сероїчковский. — Тетрапод прибрано зеленію, серед котрої уміщено вірний і великий портрет Цісаря, а підчас Богослуженя стріляно з моздзїрів. По службі Божій, на котрій зібрали ся старшина громадска і 40 людий з медалями, котрі на желане вояків поблагословив о. парох, виголосив тойже отвітну гарну проповід о вірности для Трону і послусї для власти. — Прошова дня 9-го марта 1899. — *Павло Рибак*, нач. громади. *Андрух Сампара*, висл. вояк.

— Богачка заморила ся голодом. В Парижи мешкала при улици Серпан женщина назвищем Естера Бріду. Она уходила за дуже бідну, але не хотіла ніколи приймити помочи від своїх сусідів. Перед кількома днями найдено її мертвою в мешканю, а лїкар орік, що померла з голоду. Велике було зачудоване сусідів, коли на шиї помершої найдено торбинку, в котрій було 80 тисяч франків готівкою.

— Небезпечний жебрак Константин Луць, жебрак, що має своє становище на ул. Унїї люблиньскої у Львові, напав передвчера на дві переходячі женщини і побив їх грубою палицею так сильно, що аж стация ратункова мусїла їм удїлити помочи. Причиною нападу була замітка одної з переходячих, що такий здоровенний хлопище як Луць повинен би працювати, а не жебрати. Небезпечного жебрака увязнила полїция.

— Малий злочинник. В Загребі убив сокирою 14-лїтний хлопець Томко Кранац свого рідного вітця Йосифа, великого пяницю, коли по пяному хотів бити матїр. Загребский трибунал засудив хлопця на 5 лїт тяжкої вязницї.

— Істория яких мало. Аж чотирнайцять разів вийти замуж — то не аби-яка штука. Того доказала хороша Американка. Непотїшима 13-тий раз вдова пані Поллї Овенс, а як кому любо, то щаслива 14-ий раз в двиганю супружого ярма, числить тепер 50 лїт житя, а її вигляд ще так хороший і „многонадійний“, що в-друге тілько може оплакувати смерть своїх любих мужів переживаючи їх передчасну смерть. Величає ся нею місто Уайт Рівер Тавшір в державі Індияна, де її загально подивляють, а многі женщини-краянки з заздростию глядять на її „щасте“. За-для так численних вінчань споріднена она майже зі всїма родинами міста.

— Померли: Михайло Логиньский, ад'юнкт податковий, в Винниках коло Львова, дня 9-го с. м., в 33-ім році житя; — о. Ем. Каратницкий, станиславівский декан і парох в Загвоздю, у Вроцлаві на клїницї проф. Микулича, в 49-тім році житя і 20-тім сьвященьства; — Константин Гриневич, контрольор податковий в Неполомицях, дня 6 марта в Кракові, в 45-тім році житя.

Штука, наука і лїтература.

— „Учитель“ ч. 5 з дня 5 марта с. р. містить: Розвідку „На чім опирати послушеньство“; — статейку „Сон і гигієна ночи“; — статю Ів. Бажаньского „Наш нарід а школа“; — про підвисшене учительської платнї; — початок працї дра Ів. Франка „Руско-україньска лїтература“; — про руске товариство педаґоґічне; — вісти з того товариства; — шкільні вісти і іменованя.

Господарство, промисл і торговля.

— Ц. к. Дирекция зелїзниць державних оповіщує: Дня 9 марця с. р. отвирає ся вузкоторову зелїзницю Ґштадт Ібсіц (віднога зелїзницї Ібсталь) зі стацією Ібсіц для руху загального і перестанком Едерлеген для руху особового. З згаданим днем зміняє ся дотеперішну назву стациї Ґштадт-Ібсіц на „Ґштадт“.

Дотеперішню назву стациї Йоахімсталь, лежачої при шляху Шлякенверт-Йоахімсталь, змінено з днем 15 лютого с. р. на „Ст. Йоахімсталь“.

Дотепер тілько для руху особового і пакункового уряджену стацию: „Враж Ст. Іоган“, лежачу при шляху: „Беравн-Душнік“, отворено з днем 1. марця с. р. для руху загального.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Віден 13 марта. Мартове торжество при здвизї около 15 тисячія людий минуло спокійно.

Берлин 13 марта. В нїмецкім парляментї інтерпелював пос. Ріхтер о скілько правдива чутка, що Німеччина хоче набути деякі іспаньскі острови. Секретар державний Більов відновів, що ще не може сказати нїчого певного, бо справа ще недоспіла; стане ся то аж тогди, коли кортези затвердять іспаньско-американьску угоду.

Берлин 13 марта. Цїсар принимав на авдиенциї звістного Сесіля Родеса, бувшого міністра для кольоній на клинци Доброї надії. Розходить ся мабуть о позискане Німеччини для будови зелїзницї в середній Африцї.

Рим 13 марта. Лїкарі позволили вже Папі удїляти авдиенций і займати ся звичайним занятем.

Мадрид 13 марта. Аґінальдо не хоче випустити на волю іспаньских плїнників і домагає ся сатисфакциї за страчене проводиря повстанців Різаля в Манїлї.

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 жовтня 1898, після середно-европ. год.

Відходять до

	Поспішні			Особові			
Кракова	8·35	2·50	10·40	4·10	8·50	6·40	—
Підволочиск	—	1·55	6·—	—	9·35	11·—	—
Підвол. з Підз.	6·15	2·08	—	—	9·53	11·27	—
Іцкан	6·05	2·40	—	10·05	—	6·30	10·55
Ярослава	—	—	—	4·55	—	—	—
Белзця	—	—	—	9·55	7·10	—	—
Тернополя	—	—	—	—	6·55	—	—
Скольного	—	—	—	—	9·15	—	—
Стрия, Хирова	—	—	—	—	—	—	3·00
Лавочного	—	—	—	5·20	—	—	7·00
Янова	—	—	—	8·45	—	7·44	—

Поїзд блискавичний зі Львова 8·40 рано, в Кракові 1·48 по полудни, у Відни 8·56 вечер.

Приходять з

Кракова	1·30	5·10	8·45	9·05	6·10	9·10	—
Підволочиск	2·30	9·55	—	—	—	3·30	5·25
Підвол. з Підз.	2·15	9·39	—	—	—	3·04	5·—
Іцкан	9·45	1·50	—	—	6·45	5·40	10·35
Тернополя	—	—	—	7·50	—	—	—
Белзця	—	—	—	7·55	5·55	—	—
Ярослава	—	—	—	10·45	—	—	—
Гребенова Скольогоі Стрия	—	—	—	—	1·40	—	—
Лавочного	—	—	—	—	8·05	—	10·30
Стрия, Калуша	—	—	—	12·15	—	—	—
Янова	—	—	—	7·40	1·01	—	—

Числа підчеркнені, означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано.

Час подаємо після годинника середно-европейского; він різнить ся о 36 мінут від львівского; коли на зелїзници 12 год., то на львівскім годиннику 12 і 36 мін.

Одною із найдавнїйших і найважнїйших та найбогатших провінций анґлїйских в Індиї єсть Бенґалїя. Під назвою Бенґалїя розуміє ся однакож аж чотири ріжні понятя ґеоґрафічні: 1) Девять провінций, що стояли давнїйше під безпосередною властию віце-короля в Калькутї; — 2) Теперішна президентура бенґальска поділена на 9 дивізий; — 3) Долїшна Бенґалїя або бенґальске віце-ґубернаторство і наконець — 4) властива Бенґалїя обнимаюча пять дивізий. Бенґальска президентура займає цїлу північну Індию над ріками Ґанґєс і Брамапутра відграничену від полудня горами Віндія, що тягнуть ся впоперек індийского півострова від устя Ґанґесу на всході аж до півострова Ґуджерат на заходї. Ту поговоримо однакож лиш о долїшній Бенґалїї.

Єсть то край рівний, дуже богатий, теплий і урожайний. Лїтом доходить тут пересїчна теплота до 41 степенів Цельзия а зимою буває там так тепло як у нас в часї теплої весни. Тут удає ся всїляке збіже і всїлякі ростини: риж, пшениця, ячмінь, просо, кукурудза, всїляка наша городовина, імбір, анґлїйский перець, цитрини і помаранчі, кава, чай, бавовна, індиґо, лен, коноплї, тютюн і мак, з котрого тут роблять опіюм і длятого сіють цїлими ланами, цукрова тростина і богато, богато инших. А так само суть тут і всїлякі зьвірята: слонї (дикі і ласкаві), носороги, оленї, буйволи, рогата худоба, свинї, вівцї і кози, тиґри, парди, рисї, вовки, медведї і т. д.; конї приводять сюди з Арабії і Перзиї. Нарід бенґальский, або бенґальскі Гінди, єсть бодай чи не найкрасший з цїлої Індиї. Мужчини не носять на голові нїякого накритя, оперізують ся широким полотном, котре так обвивають доокола ніг, що оно подобає на штани, а на плечі накидають рід однобарвної, червоної, зеленої, жовтої або лїлїєвої плахти, котру носять так, як колись Римляни носили свої тоґи.

Столицею Бенґалїї і резиденциєю віцекороля єсть місто Калькута (по індийски Кальката), оно лежить по лївім березї західної розтоки Ґанґєса, званої Гуґлї і має разом з передмістями около 750 000 жителів. Калькута робить вражіне великого міста індийского, але яко місто европейске ані не вмило ся до Бомбаю а так само яко місто магометаньске до Аґри або Дельгі. Красних будинків в Калькутї мало; за то богато памятників, бо кождий віце-король мусить мати свій памятник, а всї они такі самі, як то анґлїйске слово „Yes“ („ес“); можна коло них здрімати. Приватні сьвятинї Гіндів суть тут дуже богаті а у одного з тамошних набобів єсть божок, на котрім висить самих золотих монет за 300.000 зр. Місто дїлить ся на три части: чорне місто або Палта на півночи і біле місто або Чаврінґ на полудни і форт Вілем.

На правім березї розтоки Гуґлї єсть місто Гавра. Тут суть великі прядільні бавовни, а на его передмістю Сібпур калькутский ботанїчний огород, для Европейця зі всего тут найзамітнїйший. Тут єсть дерево Баніан або бенґальский фікус, котрому 125 лїт, а котре так розросло ся, що займає 295 метрів доокола; оно пустило із своїх галузий 378 т. зв. воздушних коренів, з котрих знов поробили ся окремі дерева. — На північ від Гаври також над Гуґлї єсть францускa кольонїя Чандарнаґар. — Яких 26 годин від Калькути зелїзницею під горами Гімаляя лежить місто Дарджілїнґ, в котрім єсть славна лїчниця для недужих. — З инших міст замітна ще Патна, головне місце торгове на опіюм.

(Дальше буде).

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

Тягнене вже в суботу!

1. Головна виграна **100.000 корон**
2. Головна виграна **25.000 корон**
3. Головна виграна **10.000 корон**

готівкою з 20% на податок.

ВІДЕНЬСКІ ЛЬОСИ по 50 кр.

поручають: Кіц & Штоф, М. Йонаш, М. Клярфельд, Корман & Файґенбавм, Самуелї & Ляндав, Авг. Шеленберґ і син, Сокаль & Лілїен, Ґустав Макс. 5

До Народної Часописи

Всїлякі

ОГОЛОШЕНЯ

принимає виключно

АҐЕНЦИЯ

ДНЕВНИКІВ і ОГОЛОШЕНЬ

у Львові, Пасаж Гавсмана ч. 9.

Ново отворена Агенция дневників і оголошень

Пасаж Гавсмана ч. 9,

принимає оголошеня до всїх дневників

і також пренумерату на всї часописи краєві і заграничні.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера. — (Телефона число 569).